

กฎหมายน่ารู้ในชีวิตประจำวัน
ผลแห่งนี้

ผลแห่งหนี้

เมื่อเกิดหนี้ขึ้นแล้ว กฎหมายให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ที่จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้เลย หรือชำระหนี้ล่าช้า หรือชำระหนี้ผิดความประสงค์แห่งหนี้แล้ว เจ้าหนี้ก็มีสิทธิที่จะฟ้องร้องต่อศาลให้ลูกหนี้ชำระหนี้ หรือให้ชำระหนี้โดยถูกต้องได้ แต่การที่เจ้าหนี้จะฟ้องร้องต่อศาลให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้นั้น หนี้จะต้องถึง กำหนดเวลาชำระเสียก่อน ถ้าหนี้ยังไม่ถึงกำหนดเวลาชำระ ลูกหนี้อย่อมจะได้รับการประโยชน์จากเงื่อนไขเวลาอยู่

การกำหนดเวลาชำระหนี้ หนี้ถึงกำหนดชำระเมื่อใดนั้นแยกพิจารณาได้ดังนี้

1. ถ้าเวลาอันจะพึงชำระหนี้ นั้นได้กำหนดกันไว้ตามวันแห่งปฏิทิน ย่อมถึงกำหนดชำระตามวัน แห่งปฏิทิน

ตัวอย่าง ก. กู้เงิน ข. 100,000 บาท กำหนดใช้เงินคืนในวันที่ 1 มกราคม 2548 เช่นนี้ถือว่าหนี้ รายนี้ถึงกำหนดชำระวันที่ 1 มกราคม 2548



2. ถ้าเวลาอันจะพึงชำระหนี้ นั้นมิได้กำหนดกันไว้ตามวันแห่งปฏิทิน แต่พออนุมานจาก พฤติการณ์ทั้งปวงได้ว่า จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้เมื่อใด

ตัวอย่าง ก. ยืมกล้องถ่ายภาพของ ข. ไปใช้ในการถ่ายภาพทางจังหวัดภาคเหนือ โดยไม่ได้กำหนดว่า จะต้องคืนกล้องถ่ายภาพเมื่อใด แต่ตามพฤติการณ์แห่งหนี้รายนี้ ก็พอจะอนุมานได้ว่าเมื่อ ก. กลับจากภาคเหนือ แล้ว ก. จะต้องส่งคืนกล้องถ่ายภาพนั้นให้ ข.

3. ถ้าเวลาอันจะพึงชำระหนี้ นั้นมิได้กำหนดกันไว้ตามวันแห่งปฏิทิน และจะอนุมานจาก พฤติการณ์ทั้งปวงก็ไม่ได้แล้ว เจ้าหนี้อย่อมเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้โดยพลัน และลูกหนี้อีกย่อมชำระหนี้ของตนได้ โดยพลันเช่นเดียวกัน

ตัวอย่าง ก. กู้เงิน ข. 100,000 บาท โดยไม่ได้กำหนดเวลาชำระหนี้กันไว้ และไม่สามารถจะ อนุมานจากพฤติการณ์ทั้งปวงได้ เช่นนี้ ข. จะเรียกให้ ก. ชำระหนี้เมื่อใดก็ได้ และ ก. จะชำระหนี้ให้ ข. เมื่อใดก็ได้เช่นเดียวกัน

การบังคับชำระหนี้ หมายความว่า ลูกหนี้มีหน้าที่ที่จะต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ หากลูกหนี้ละเลยไม่ ชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิร้องขอต่อศาลบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้

กฎหมายบัญญัติ หลักเกณฑ์ในการบังคับชำระหนี้ไว้ดังนี้

1. ถ้าวัตถุแห่งหนี้เป็นทรัพย์สินเฉพาะเจาะจง สามารถร้องขอต่อศาลบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้

2. ถ้าวัตถุแห่งหนี้เป็นทรัพย์สินเฉพาะเจาะจงแต่การส่งมอบทรัพย์สินต้องทำนิติกรรมก่อน

3. ถ้าสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้บังคับชำระหนี้ได้ถ้าวัตถุแห่งหนี้เป็นอันให้กระทำการอันใด อันหนึ่ง เจ้าหนี้มีสิทธิร้องขอต่อศาลบังคับให้บุคคลภายใน

นอกกระทำการอันอันนั้นโดยให้ลูกหนี้เสียค่าใช้จ่ายแทน

4. ถ้าสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้บังคับชำระหนี้ได้เนื่องจากวัตถุแห่งหนี้เป็นอันให้กระทำการอันใดอันหนึ่ง เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้หรือถอน การที่ได้กระทำการไปนั้น โดยให้ลูกหนี้เสียค่าใช้จ่ายและให้จัดการอัน ควรเพื่อการภายหน้าด้วยก็ได้

5. เรียกเอาค่าสินไหมทดแทน แม้ว่าจะบังคับให้ชำระหนี้ได้แล้วก็ตาม หากมีความเสียหายเกิดขึ้น เจ้าหนี้ยังมีสิทธิเรียกร้องบังคับเอาค่าสินไหมทดแทนค่าเสียหายนั้นได้เต็มจำนวนอีกด้วย

6. ไม่ชำระหนี้ตามความประสงค์สามารถฟ้องเอาค่าสินไหมทดแทน ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ให้ ถูกต้องตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้อย่อมมีสิทธิร้องขอต่อศาลบังคับให้ลูกหนี้ใช้ค่าสินไหม ทดแทนได้